श्रोतुरादरदार्ढ्यायसंप्रदायप्रवृत्तिमाह पुराणसंहितामितित्रिभिः ॥ ४० ॥ सवैबादरायणःप्रीतःसन्मह्यमिमांसंहितांप्राहेतिपूर्वेणान्वयः ॥ ४१ ॥ असौसूतइतिपुरतःस्थितमंगुल्यानिर्दिश्याह नैमिषालये निमिषारण्यस्थाने ॥४२ ॥ इतिद्वादशेटीकायांचतुर्थोऽध्यायः ॥४ ॥ ॥ ७ ॥

पंचमेतुसमासेनपरब्रह्मोपदेशतः राज्ञस्तक्षकसंदंशान्मृत्युभीतिनिवारणम् ॥ १ ॥ एतत्पुराणंशृण्वन्नभयंप्राप्नोतीत्यभिप्रेत्यपुराणार्थमनुस्मारयति अत्रेति अयंभावःजगतःकर्ताब्रह्माऽपियस्यप्रसादजःप्रसादोऽत्ररजोवृत्तिर्हर्षः ततोजातत्वात्परतंत्रः सर्वसंहर्तारुद्रश्चयस्यक्रोधसंभवः नतुस्वतंत्रः सविश्वस्यात्मानियंताभगवानत्रानुवर्ण्यते अतएवंभूतंभगवंतंशृण्वतःकुतोऽन्यस्माद्भयशंकेति ॥ १ ॥ त्वंपुनःकृतार्थएवेत्यनुस्मारयति त्वंत्विति पशुबुद्धिमविवेकम् यस्मान्ननंक्ष्यसि कुतइत्यतआह नजातइति यथादेहःप्रागभूतएवाद्यजातोनंक्ष्यति नचैवंत्वंपूर्वंनाभूः नचाद्यजातोऽसि अतो

पुराणसंहितामेतामृषिर्नारायणोऽव्ययः॥ नारदायपुराप्राहकृष्णद्वैपायनायसः ॥ ४० ॥ सवैमह्यंमहाराजभगवान्बादरायणः॥ इमांभागवतींप्रीतःसंहितांवेदसंमिताम् ॥ ४१ ॥ एतांवक्ष्यत्यसौसूतऋषिभ्योनैमिषालये॥दीर्घसत्रेकुरुश्रेष्ठसंपृष्टःशौनकादिभिः॥४२॥ इतिश्रीभागवतेमहापुराणेद्वादशस्कंधेचतुर्थोऽध्यायः॥४॥

श्रीशुकउवाच अत्रानुवर्ण्यतेऽभीक्ष्णंविश्वात्माभगवान्हरिः॥यस्यप्रसादजोब्रह्मारुद्रःक्रोधसमुद्भवः॥१॥ त्वंतुराजन्मरिष्येतिपशुबुद्धिमिमांजहि॥ नजातःप्रागभूतोऽद्यदेहवत्त्वंननंक्ष्यसि॥ २॥ नभविष्यसिभूत्वात्वं पुत्रपौत्रादिरूपवान् ॥ बीजांकुरवद्देहादेर्व्यतिरिक्तोयथाऽनलः ॥ ३॥ स्वप्नेयथाशिरश्छेदंपंचत्वाद्यात्मनःस्वयम्॥ यस्मात्पश्यतिदेहस्यततआत्माह्यजोऽमरः ॥ ४ ॥

ननंक्ष्यसि ॥ २॥ ननुबीजांकुरवत्स्वस्मात्पुत्ररूपेणस्वयमेवभवति यथाहश्रुतिः अंगादंगात्संभवसिहृदयादभिजायसे आत्मावैपुत्रनामाऽसिसजीवशरदःशतमिति ततःपुनरंकुरात्बीजमिवपौत्रादिरूपेणापिस्वयमेवभवतिपितापुत्रेणपितृमान्योनियोनाविति श्रुतेः अतस्तेषुनश्यत्सुकथंननंक्ष्यामीतिचेत्तत्राह नभविष्यसीति भूत्वापुत्रपौत्रादिरूपवान् बीजांकुरवन्नभविष्यसि यस्माद्देहादेर्व्यतिरिक्तस्त्वम् यथाऽनलःकाष्ठात् देहाद्देहोजायतेनात्मेतिभावः ॥३ ॥ जन्मादीनांदेहधर्मत्वंदृष्टांतेनप्रपंचयति स्वप्नेयथाऽत्मनःशिरश्छेदंस्वयंपश्यति एवंजागरणेऽपि यथायस्माद्देहस्यपंचत्वादिकंपश्यति ततस्तद्वदेवात्मनइदंभ्रममात्रम् वस्तुतश्चात्माऽजोऽमरश्चेत्यर्थः तदुक्तम् आत्मनःपितृपुत्राभ्यामनुमेयौभवाप्ययौ नभवाप्ययवस्तूनामभिज्ञोऽद्वयलक्षणइत्यादि ॥ ४ ॥